

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 338.001.36
JEL Classification: O11

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

© 2019 БОНЯР С. М., АЛЯБ'ЄВА О. М.

УДК 338.001.36
JEL Classification: O11

Боняр С. М., Аляб'єва О. М.

Систематизація факторів впливу на інноваційний розвиток підприємства в сучасних економічних умовах

Розглянуто наукові аспекти розвитку поняття «інновація». Проаналізовано роботи іноземних і вітчизняних учених, таких як Макконнелл К., Брю С., Котлер Ф., Райзберг Б., Лемерль П., Ілляшенко С., Микитюк П. та інших. Дослідники пов'язують інноваційний розвиток підприємства з постійним пошуком нововведень і їх реалізацією для можливого більш ефективного управління підприємством. На основі існуючих наукових підходів до поняття «інновація» авторами запропоновано визначення терміна «інновація» з урахуванням особливостей морських портів. Слід зазначити, що на інноваційний розвиток впливають численні фактори, які або сприяють розвитку інновацій або перешкоджають їх запровадженню. В результаті аналізу досліджень вчених, що займаються питаннями, пов'язаними з факторами впливу на інноваційну діяльність на різних економічних рівнях, таких як: Ілляшенко С., Гончаренко Л., Арутюнов Ю., Русінко М., Коюда В., Шейко І., Родіонова І. та інших авторами було виділено за основними класифікаційними ознаками та запропоновано фактори, що впливають на результативні показники підприємств, встановлені їх характер і сила впливу для забезпечення ефективності інноваційного розвитку підприємств в сучасних економічних умовах.

Ключові слова: інновація, фактори, нововведення, структура факторів, фактори впливу, класифікація факторів.

DOI:

Рис.: 1. Бібл.: 52.

Боняр Світлана Михайлівна – доктор економічних наук, професор, декан факультету управління та технологій, Державний університет інфраструктури та технологій (вул. Кирилівська, 9, Київ, 04071, Україна)

E-mail: sveta_bonyar@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8910-7100>

Аляб'єва Ольга Миколаївна – аспірант, Державний університет інфраструктури та технологій (вул. Кирилівська, 9, Київ, 04071, Україна)

E-mail: 0977080001@ukr.net

УДК 338.001.36
JEL Classification: O11

Боняр С. М., Аляб'єва А. Н. Систематизация факторов влияния на инновационное развитие предприятия в современных экономических условиях

Рассмотрены научные аспекты развития понятия «инновация». Проанализированы работы иностранных и отечественных ученых, таких как Макконнелл К., Брю С., Котлер Ф., Райзберг Б., Лемерль П., Илляшенко С., Микитюк П. и других. Исследователи связывают инновационное развитие предприятия с постоянным поиском новшеств и их реализацией для возможного более эффективного управления предприятием. На основе существующих научных подходов к понятию «инновация» авторами предложено определение термина «инновация» с учётом особенностей морских портов. Следует отметить, что на инновационное развитие влияют многочисленные факторы, которые либо способствуют развитию инноваций или препятствуют их внедрению. В результате анализа исследования ученых, занимающихся вопросами, связанными с факторами влияния на инновационную деятельность на различных экономических уровнях, таких как: Илляшенко С., Гончаренко Л., Арутюнов Ю., Русинко М., Коюда В., Шейко И., Родионова И. и других, авторами были выделены по основным классификационным признакам и предложены факторы, влияющие на результативные показатели предприятий, установленные их характер и сила влияния для обеспечения эффективности ин-

UDC 338.001.36
JEL Classification: O11

Boniar S. M., Alyabieva O. M. Systematization of Factors Influencing Innovative Development of an Enterprise in the Modern Economic Environment

Scientific aspects of the development of the concept “innovation” are considered. Works of foreign and Ukrainian scientists, namely, C. McConnell, S. Brue, Ph. Kotler, B. Rayzberg, P. Lemerl, S. Illiashenko, P. Mykytiuk, and others, are analyzed. The researchers associate innovative development of an enterprise with a constant search for innovations and their implementation to provide a possibility for more effective enterprise management. Based on the existing scientific approaches to the concept “innovation”, the authors propose a definition of the term “innovation” with consideration for the specificity of seaports. It should be noted that innovative development is influenced by numerous factors that either contribute to the development of innovations or hinder their implementation. After analyzing works of researchers engaged in studying factors that affect innovative activities at different economic levels, namely: S. Illiashenko, L. Goncharenko, Yu. Arutyunov, M. Rusinko, V. Koyuda, I. Sheiko, I. Radionova, and others, the authors identified, using the main classification criteria, and proposed the factors influencing performance indicators of enterprises, determined their nature and strength of influence to ensure efficiency of innovative development of enterprises in the modern economic environment.

новационного развития предприятий в современных экономических условиях.

Ключевые слова: инновация, факторы, нововведения, структура факторов, факторы влияния, классификация факторов.

Рис.: 1. Библ.: 52.

Боняр Светлана Михайловна – доктор экономических наук, профессор, декан факультета управления и технологий, Государственный университет инфраструктуры и технологий (ул. Кирилловская, 9, Киев, 04071, Украина)

E-mail: sveta_bonyar@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8910-7100>

Алябьева Ольга Николаевна – аспирант, Государственный университет инфраструктуры и технологий (ул. Кирилловская, 9, Киев, 04071, Украина)

E-mail: 0977080001@ukr.net

Keywords: innovation, factors, structure of factors, influence factors, classification of factors.

Fig.: 1. Bibl.: 52.

Boniar Svitlana M. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Dean of the Faculty of Management and Technology, State University of Infrastructure and Technology (9 Kyrylivska Str., Kyiv, 04071, Ukraine)

E-mail: sveta_bonyar@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8910-7100>

Alyabieva Olga M. – Postgraduate Student, State University of Infrastructure and Technology (9 Kyrylivska Str., Kyiv, 04071, Ukraine)

E-mail: 0977080001@ukr.net

Вступ. В умовах стратегічної спрямованості України на інноваційний тип розвитку адаптація підприємств до нових умов ринкової економіки та її активне реформування тісно пов'язані з інноваціями як рушійною силою економічного зростання.

Інноваційні процеси в Україні протікають у системі складних економічних явищ і трансформаційних перетворень. На них впливають фактори, які сприяють або протидіють розвитку інноваційних процесів, від яких залежить ефективність і спрямованість їх функціонування.

Аналіз наукових досліджень: Дослідженням питань, пов'язаних з класифікацією чинників впливу на інноваційну діяльність на різних економічних рівнях, займаються українські та зарубіжні науковці. Так, І. М. Лицур та Ю. В. Лимич у роботі [1] розглянули основні чинники інноваційно-інвестиційної політики сталого розвитку та згрупували основні ключові чинники, які впливають на інноваційно-інвестиційний потенціал. З. Б. Гук, Т. В. Лебідь, В. Ю. Самуляк досідили світовий досвід забезпечення інноваційної активності та проаналізували існуючий стан інноваційного напрямку розвитку вітчизняних підприємств, а також виявили основні причини, які гальмують впровадження результатів наукових досліджень і проектних розробок [2]. П. П. Гаврилко, А. В. Колодійчук, В. М. Черторижський визначили фактори, які впливають на інноваційний розвиток промисловості, та виокремили структуру інноваційного розвитку промисловості [3]. Т. В. Заварзіна дослідила вплив факторів макро- і мікрорівня на обсяги фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі та виявила відмінності в обсягах фінансування інноваційного розвитку по підприємствах торгівлі залежно від їх розміру, типів інновацій, видів їх торговельної діяльності [4]. У роботі [5] М. І. Русінко визначила особливості інноваційного розвитку будівельних підприємств.

Але питання, пов'язані з систематизацією факторів інноваційного розвитку підприємств в сучасних економічних умовах, потребують подальшого уточнення та доповнення.

Мета статті – проаналізувати підходи різних учених до визначення поняття «інновація», запропонувати авторське визначення поняття «інновація» та систематизувати фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства в сучасних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу. Поняття «інновація» вперше з'явилось в наукових дослідженнях ще в XIX ст. і означало введення деяких елементів однієї культури в іншу. Зазвичай йшлося про фільтрацію європейських звичаїв і способів організації в традиційні азійські й африканські суспільства. І лише на початку XX ст. стали вивчатися закономірності технічних нововведень [6].

Термін «інновація» – це діяльність, спрямована на розробку, створення і поширення нових видів виробів, технологій, організаційних форм. Існує й інше визначення: «Інновація – це нововведення, комплексний процес створення, розповсюдження і використання нововведень (нового практичного засобу) для задоволення людських потреб, які змінюються під впливом розвитку суспільства» [7].

У світовій економічній літературі «інновація» інтерпретується як перетворення потенційного науково-технічного прогресу на реальний, що втілюється в нових продуктах і технологіях.

Американські вчені К. Макконнелл і С. Брю ототожнюють поняття «інновація» і «нововведення», інтерпретуючи перше як цілком новий продукт, що запроваджувався у виробництво або нову технологію при виготовленні відповідної продукції, а також створення нових форм організації бізнесу. Науковці вбачали в інновації практичне втілення конкретного винаходу [8].

Автори статті поділяють позицію американського вченого Ф. Котлера, який зазначав, що саме «інновація» трактується як технологія чи продукт, що має свої унікальні властивості, тобто відмінні від вже існуючого на ринку асортименту, але які споживач сприймає як цілком нові [9].

Варто зазначити наукові праці Б. Райзберга, який ґрунтовно займався дослідженням інновацій та інноваційною діяльністю підприємств зокрема. Він зазначав, що «інновація» – це нововведення в галузі техніки, технології, організації праці та управління, засноване на використанні досягнень науки і провідного досвіду, а також на використанні цих нововведень в самих різних сферах діяльності [10].

Найбільш вдале й повне визначення інновацій привів П. Лемерль. Під «новим продуктом чи послугою» він розумів спосіб їх виробництва, новизну в організаційній, фінансовій, науково-дослідницькій та інших сферах, будь-

яке вдосконалення, яке забезпечує економію витрат або створює умови для неї. Цей підхід можна визначити як процесно-фінансовий [11].

Серед вітчизняних науковців, які досліджували, що являє собою «інновація», варто зазначити визначення С. Ілляшенка, який у своїх роботах стверджує, що «інновація» – це кінцевий результат діяльності зі створення нововведень, втілених у вигляді удосконалених товарів чи послуг, технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва та збуту товарів, що сприяють розвитку і підвищенню ефективності функціонування підприємств, в процесі їх використання [12; 13].

Вітчизняна та зарубіжна наукова спільнота трактує «інновацію» як перетворення науково-технічного прогресу на реальний, втілений у нових продуктах і технологіях. «Інновація» – кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді виведеного на ринок нового чи вдосконаленого продукту, технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності.

Інновації за своїм характером стали поштовхом до розвитку поняття інноваційного розвитку, підприємств в тому числі. В економічній літературі наведено два основних підходи до розуміння терміна «інноваційний розвиток»:

- предметно-технологічний або орієнтований на науковий результат, за якого інноваційний розвиток розглядається як кінцевий результат наукової чи науково-технічної діяльності;
- функціональний, за якого інноваційний розвиток пов'язується із функціями створення, впровадження, поширення нововведень, реалізації інноваційних проектів [14].

На думку П. П. Микитюк, як у дослідженнях вітчизняних, так і іноземних науковців, термін «інноваційний розвиток» використовується, коли йдеться про відповідний тип розвитку на макrorівні та проводяться дослідження щодо механізму реалізації науково-технічного прогресу в процесі економічного розвитку країни, регіону, формування так званої економіки знань, пошуку нових джерел економічного зростання, побудови державної інноваційної моделі розвитку [15].

Дослідники пов'язують інноваційний розвиток підприємства з постійним пошуком нововведень, їх реалізацією для можливого більш ефективного управління підприємством.

В Законі України «Про інноваційну діяльність» інновацію визначають, як новостворені та вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція чи послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери». У зазначеному Законі сказано, що об'єктами інноваційної діяльності є: інноваційні програми та проекти; новизна й інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва та підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарна продукція; механізм формування споживчого ринку і збуту товарної продукції [16].

На основі наявних наукових підходів до поняття «інновація» нами визначено та запропоновано термін «інновація» як результат інноваційної діяльності підприємства, що реалізовується на ринку надання у вигляді нового чи вдосконаленого продукту, технологічного процесу, що використовується на практиці підприємством для підвищення якості продукції, що виробляється, та/або послуг, що надаються, за найменших фінансових, економічних і технологічних витрат.

Активізація інноваційного розвитку підприємства потребує комплексного контролю змін, що відбуваються у середовищі функціонування підприємства. Для своєчасного передбачення позитивних факторів і виявлення негативних тенденцій, а також з метою оцінки їх можливого впливу на результативність процесу впровадження інновацій рекомендується проведення діагностики основних факторів інноваційного розвитку підприємства [17].

У сучасних умовах активізація інноваційної діяльності стає першочерговим завданням підприємництва, а тому виникає потреба у проведенні ґрунтовного аналізу чинників впливу на його інноваційний розвиток.

Фактори – це рушійні сили розвитку процесів і явищ, які відбуваються на підприємстві. Класифікація факторів – це розподіл їх за групами залежно від загальних ознак, що дає можливість точніше оцінити місце та роль кожного фактора у формуванні величини результативних показників [18].

Під структурою факторів інноваційного розвитку промисловості потрібно розуміти сукупність факторів, поєднання впливу яких дасть змогу завдяки максимальному застосуванню інновацій досягнути високого рівня розвитку того чи іншого виду економічної діяльності та розвитку держави.

Встановлено, що найпоширенішим серед науковців є розподіл факторів впливу на інноваційний розвиток підприємства за трьома класифікаційними ознаками: за середовищем формування (зовнішні та внутрішні), за характером впливу (стримуючі та стимулюючі), за сферою або місцем впливу (політико-правові, економічні, виробничі, технологічні, науково-технічні, соціально-психологічні, маркетингові, організаційно-управлінські, інформаційні, кадрові та ін.).

Також достатнього поширення набув розподіл факторів впливу, що мають різні поєднання цих основних класифікаційних ознак: за середовищем формування та характером впливу, за характером і сферою впливу. Досліджені підходи науковців допомогли виявити фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства за основними класифікаційними ознаками, що наведені на рис. 1.

Слід зазначити, що на інноваційний розвиток впливають багаточисельні чинники, які або сприяють розвитку інновацій, або перешкоджають їх впровадженню.

Проведений аналіз дає можливість визначити фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства та зосередити увагу на тих, які характеризують здійснення інноваційного процесу на підприємстві за умови його подальшого ефективного розвитку. З точки зору досягнення цілей дослідження представляється необхідним і доцільним виділення та підсилення ролі маркетингу інновацій.

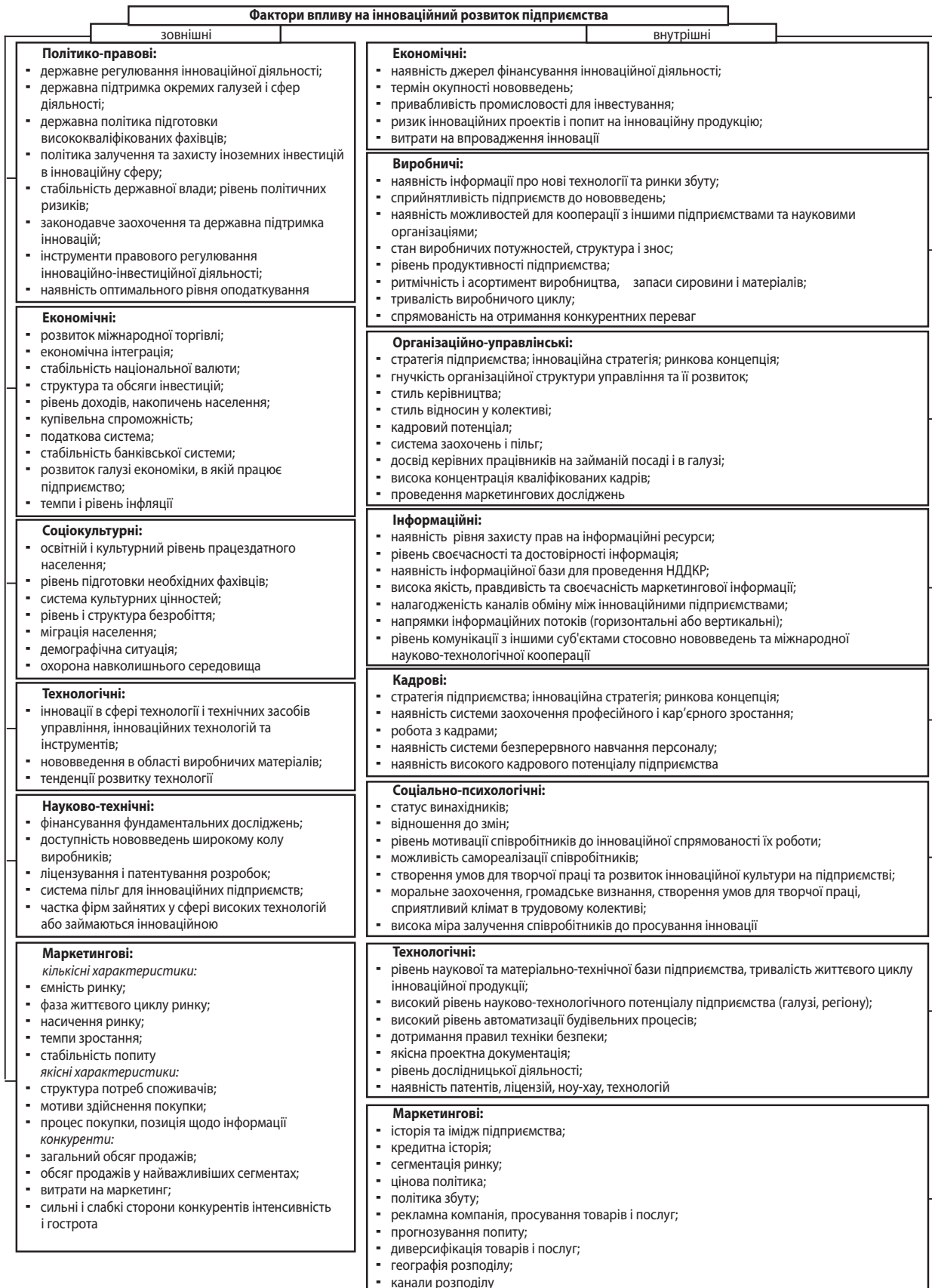

Рис. 1. Систематизація факторів впливу на інноваційний розвиток підприємства

Джерело: розроблено авторами на основі [19–52]

Висновок. У ринкових умовах безперервне впровадження інновацій – єдиний спосіб підтримки високих темпів розвитку організацій та їх торгових марок. Наведені фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства передбачають реалізацію цього процесу за умови позитивного впливу сукупності всіх зазначених факторів на його діяльність.

Інноваційний розвиток підприємства є процесом цілеспрямованого, послідовного руху підприємства до збалансованого інноваційного стану під впливом факторів. Важливо підсилити дію тих факторів, що мають позитивний стимуляційний вплив на розвиток інновацій та інноваційної діяльності.

Враховання зазначених вище стимулюючих і стримуючих факторів впливу дозволить розробити ефективні інструменти інноваційного розвитку підприємства, а їх застосування створить умови для інноваційного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

- Лицур І. М., Лимич Ю. В. Чинники формування інноваційно-інвестиційної політики сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2013. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2299>
- Гук З. Б., Лебідь Т. В., Самуляк В. Ю. Фактори і напрями інноваційного розвитку підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2010. Вип. 7 (1). С. 383–390.
- Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторижський В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості. *Науковий вісник НЛТУ*. 2011. Вип. 21.11. С. 201–205.
- Заварзіна Т. В. Систематизація факторів, що впливають на фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі. *Економіка та держава*. 2013. № 7. С. 70–72.
- Русінко М. І. Класифікація факторів впливу на інноваційний розвиток будівельного підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія *Економічні науки*. 2014. Вип. 9-1. Ч. 4. С. 113–117.
- Бездудный Ф. Ф., Смирнова Г. А., Нечаев О. Д. Сущность понятия инновация и его классификация. *Инновации*. 1998. № 2-3. С. 3–12.
- Лаврінченко Ю. М. Теоретичні аспекти визначення сутності інновацій. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 2 (6). С. 193–194.
- Макконнелл К. Р., Брю С. Л. *Економікс: принципи, проблеми и политика*. М.: ИНФРА-М, 2005. XXXVI. 588 с.
- Котлер Ф., Картаджайян Х., Янг Д. Привлечение инвесторов: маркетинговый подход к поиску источников финансирования. М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. 194 с.
- Райзберг Б. А. *Экономика и управление*. М., 2005. 284 с.
- Lemerl P. Innovation policy. Friends and perspectives (OE CD). 1982. 132 p.
- Ілляшенко С. М. *Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку*: монографія. Суми: Університет. кн., 2006. 728 с.
- Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія / за заг. ред. С. М. Ілляшенка. Суми: Університет. кн., 2005. 582 с.
- Butler J. Book Review. *R&D Management*. 2004. Vol. 13. No. 3. P. 73–78.
- Микитюк П. П. *Інноваційний менеджмент*: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 295 с.
- Про інноваційну діяльність: Закон України від 16.10.2012 № 5460-VI (5460-17). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4015>
- Кобрин Л. Й. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2016. № 1. С. 152–157.
- Беда Ф. П., Майсюра О. М. Науковий підхід до визначення суті, класифікації та відбору факторів виробництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 1. С. 39–43.
- Друкер П. Ф. *Бизнес и инновации*. М.: ООО «И. Д. Вильямс», 2007. 432 с.
- Маркова В. Д. Концепции и инструменты маркетинга инноваций. *Вестник НГУ. Серия: Социально-экономические науки*. 2013. Т. 13. № 3. С. 95–101.
- Колодізева Т. О., Руденко Г. Р. *Інноваційні технології в логістиці*: навч. посіб. Харків: Вид-во ХНЕУ, 2013. 268 с.
- Федишин І. Б. Етимологічне походження та теоретичні засади категорії «інновація» та її класифікаційні ознаки. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2012. № 3. С. 42–47.
- Рогоза М. Є., Вергал К. Ю. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 136 с.
- Dietz W., Sasch B. *Grundlage der Logistik*. Wien, 1971.
- Богатирьов І. О. Ефективність розвитку підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. Вип. 7–8 (26–27). Київ: НДЕІ, 2003. С. 73–79.
- Гончаренко Л. П., Арутюнов Ю. А. *Инновационная политика*: учебник. М.: КНОРУС, 2009. 352 с.
- Пілявоз Т. М. Інноваційний розвиток підприємства як важливий аспект розвитку економіки. *Інноваційна економіка: Всеукр. наук.-виробн. журнал*. 2012. № 4. С. 185–190.
- Горн А. П., Лузіна Т. В. Как организовать успешное малое инновационное предприятие: (методические рекомендации, учебные материалы, нормативные акты). Тюмень, 2011. 205 с.
- Родіонова І. В. Вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на рівень інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. *Економічні науки*. 2013. Вип. 4. С. 175–179.
- Кузьмін О., Кужда Т. Фактори інноваційного розвитку підприємств. URL: <http://www.experts.in.ua/baza/analytic/index.php?ELEMENTID=11391>
- Сидоренко М. В. Деякі підходи до оцінки економічної доцільності впровадження інноваційних проектів. URL: http://www.confcontact.com/2007may/4_sidor.htm
- Стародубська М. Ефективність соціальних проектів потрібно виміряти. *Новий маркетинг*. 2006. № 8. С. 36–42.
- Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / ред. Л. І. Федулова. Київ: Основа, 2005. 549 с.
- Городиський Т. І. Інноваційний потенціал: фактори впливу. *Науковий вісник НЛТУ України*: зб. наук.-техн. пр. Львів: РВВ НЛТУ України, 2007. Вип. 17.2. С. 276–284.
- Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2003. 308 с.
- Економіка і організація інноваційної діяльності: наук. вид. / [за ред. А. М. Стельмашука]. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 176 с.
- Краснокутська Н. В. *Інноваційний менеджмент*: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 540 с.

38. Матросова Л. Н. Формирование организационно-экономического механизма управления инновационными процессами в промышленности : монография. Луганск : Изд-во ВУГУ, 2000. 462 с.
39. Медынский В. Г., Ильдеменов С. В. Реинжиниринг инновационного предпринимательства / под ред. В. А. Ирикова. М. : ЮНИТИ, 1999. 414 с.
40. Павлов В. І., Корецький Ю. М. Інноваційний потенціал регіону: діагностика та реалізація : монографія. Луцьк : Надстир'я, 2004. 244 с.
41. Шегда А. В. Менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2004. 687 с.
42. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. 263 с.
43. Шевченко А. В. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємств : монографія. Київ : НАУ, 2007. 144 с.
44. Соменкова Н. С. Формирование стратегии инновационного развития промышленного предприятия. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Экономика и финансы*. 2008. № 1. С. 160–162.
45. Ігнатенко О. Я. Стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств. URL: <http://www.masters.donntu.edu.ua/2008/fem/ignatenko/library/st1.htm>
46. Ящук О., Миськова Н. Чинники розвитку інноваційного підприємств. URL: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/10_102791.doc.htm
47. Коюда П. М., Шейко І. А. Ефективність інноваційної діяльності підприємств: теорія та практика : монографія. Харків : ХНУРЕ, 2013. 337 с.
48. Гордієнко М. Я. Фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream>
49. Цигилик І. І., Кропельницька С. О., Мозіль О. І., Ткачук І. Г. Економіка й організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Київ : Центр навч. літ., 2004. 128 с.
50. Шевчук Л. Т. Регіональна економіка : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 319 с.
51. Колодійчук А. В. Класифікація факторів інноваційного розвитку промисловості за пріоритетністю значення їх дії. URL: <http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/pages/view/824>
52. Маклашина Л. Р. Фактори, що впливають на розвиток інноваційної діяльності підприємств індустрії туризму. *Креативна економіка*. 2012. № 5 (65). С. 116–120.
- Dietz, W., and Sasch, B. *Grunlage der Logistik*. Wien, 1971.
- Druker, P. F. *Biznes i innovatsii* [Business and innovation]. Moscow: ID «Vilyams», 2007.
- Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and organization of innovative activity]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2001.
- Fedyshyn, I. B. "Etymologichne pokhodzhennia ta teoretichni zasady katehorii «innovatsiia» ta yii klasyfikatsiini oznaky" [Etymological origin and theoretical basis of the category «innovation» and its classification features]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*, no. 3 (2012): 42-47.
- Goncharenko, L. P., and Arutyunov, Yu. A. *Innovatsionnaya politika* [Innovation Policy]. Moscow: KNORUS, 2009.
- Gorn, A. P., and Luzina, T. V. *Kak organizovat uspešnoye maloye innovatsionnoye predpriyatiye: (metodicheskiye rekomendatsii, uchebnyye materialy, normativnyye akty)* [How to organize a successful small innovative enterprise: (guidelines, training materials, regulations)]. Tyumen, 2011.
- Havrylko, P. P., Kolodiichuk, A. V., and Chertoryzhskyi, V. M. "Faktory innovatsiinoho rozvytku promyslovosti" [Factors of innovative development of industry]. *Naukovyi visnyk NLTU*, no. 21.11 (2011): 201-205.
- Hordiienko, M. Ya. "Faktory vplyvu na innovatsiinyi rozvytok pidpriyemstva" [Factors of influence on innovative development of the enterprise]. <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream>
- Horodyskyi, T. I. "Innovatsiinyi potentsial: faktory vplyvu" [Innovation potential: Impact factors]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 17.2 (2007): 276-284.
- Hrynyov, A. V. *Innovatsiinyi rozvytok promyslovykh pidpriyemstv: kontseptsii, metodolohiia, stratehichne upravlinnia* [Innovative development of industrial enterprises: concept, methodology, strategic management]. Kharkiv: VD «INZhEK», 2003.
- Huk, Z. B., Lebid, T. V., and Samuliak, V. Yu. "Faktory i napriamy innovatsiinoho rozvytku pidpriyemstv" [Factors and directions of innovative development of enterprises]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Serii «Problemy ekonomiky ta upravlinnia»*, no. 7 (1) (2010): 383-390.
- Ihnatenko, O. Ya. "Stymuliuвання innovatsiinoho rozvytku promyslovykh pidpriyemstv" [Stimulation of innovative development of industrial enterprises]. <http://www.masters.donntu.edu.ua/2008/fem/ignatenko/library/st1.htm>
- Iliashenko, S. M. *Marketynh i menedzhment innovatsiinoho rozvytku* [Marketing and management of innovative development]. Sumy: Universytet. kn., 2006.
- Innovatsiinyi rozvytok ekonomiky: model, systema upravlinnia, derzhavna polityka* [Innovative economic development: model, system of government, state policy]. Kyiv: Osnova, 2005.
- Kobryn, L. I. "Diahnostyka faktoriv innovatsiinoho rozvytku pidpriyemstva" [Diagnosis of factors of innovative development of the enterprise]. *Naukovi zapysky [Ukrainskoi akademii drukarstva]*, no. 1 (2016): 152-157.
- Koiuda, P. M., and Sheiko, I. A. *Efektivnist innovatsiinoi diialnosti pidpriyemstv: teoriia ta praktyka* [Efficiency of innovative activity of enterprises: theory and practice]. Kharkiv: KhNURE, 2013.
- Kolodiichuk, A. V. "Klasyfikatsiia faktoriv innovatsiinoho rozvytku promyslovosti za priorytetnistiu znachennia ikh dii" [Classification of factors of innovative development of industry by priority of value of their action]. <http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/pages/view/824>
- Kolodzieva, T. O., and Rudenko, H. R. *Innovatsiinyi tekhnolohii v lohistysi* [Innovative technologies in logistics]. Kharkiv: Vyd-vo

KhNEU, 2013.

Kotler, F., Kartadzhayyan, Kh., and Yang, D. *Privlecheniye investorov: marketingovyy podkhod k poisku istochnikov finansirovaniya* [Attracting investors: a marketing approach to finding sources of financing]. Moscow: Alpina Biznes Buks, 2009.

Krasnokutska, N. V. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovation management]. Kyiv: KNEU, 2003.

Kuzmin, O., and Kuzhda, T. "Faktery innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv" [Factors of innovative development of enterprises]. <http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENTID=11391>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4015>

Lavrinenko, Yu. M. "Teoretychni aspekty vyznachennia sutnosti innovatsii" [Theoretical aspects of defining the essence of innovation]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 2(6) (2010): 193-194.

Lemerl, P. *Innovation policy. Friends and perspectives (OE CD)*, 1982.

Lytsur, I. M., and Lymych, Yu. V. "Chynnyky formuvannia innovatsiino-investytsiinoi polityky staloho rozvytku" [Factors of formation of innovation-investment policy of sustainable development]. *Efektivna ekonomika*. 2013. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2299>

Makkonnell, K. R., and Bryu, S. L. *Ekonomiks: printsipy, problemy i politika* [Economics: principles, problems and politics]. Moscow: INFRA-M, 2005.

Maklashyna, L. R. "Faktery, shcho vplyvaiut na rozvytok innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv industrii turyzmu" [Factors influencing the development of innovative activity of tourism industry enterprises]. *Kreatyvna ekonomika*, no. 5 (65) (2012): 116-120.

Markova, V. D. "Kontseptsii i instrumenty marketinga innovatsiy" [Concepts and marketing innovation tools]. *Vestnik NGU. Seriya : Sotsialno-ekonomicheskie nauki*, vol. 13, no. 3 (2013): 95-101.

Matrosova, L. N. *Formirovaniye organizatsionno-ekonomicheskogo mekhanizma upravleniya innovatsionnymi protsessami v promyshlennosti* [Formation of the organizational and economic mechanism for managing innovative processes in industry]. Lugansk: Izd-vo VUGU, 2000.

Medynskiy, V. G., and Ildemenov, S. V. *Reinzhiniring innovatsionnogo predprinimatelstva* [Reengineering of innovative entrepreneurship]. Moscow: YuNITI, 1999.

Mykytiuk, P. P. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovation management]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2006.

Pavlov, V. I., and Koretskyi, Yu. M. *Innovatsiinyi potentsial rehionu: diahnozyka ta realizatsiia* [Innovation potential of the region: diagnosis and implementation]. Lutsk: Nadstyria, 2004.

Piliavoz, T. M. "Innovatsiinyi rozvytok pidpriemstva yak vazhlyvyi aspekt rozvytku ekonomiky" [Innovative enterprise development as an important aspect of economic development]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 4 (2012): 185-190.

Problemy upravlinnia innovatsiinym rozvytkom pidpriemstv u tranzitivnii ekonomitsi [Problems of managing innovative development of enterprises in a transitive economy]. Sumy: Universytet. kn., 2005.

Rayzberg, B. A. *Ekonomika i upravleniye* [Economics and Management]. Moscow, 2005.

Rodionova, I. V. "Vplyv vnutrishnikh ta zovnishnikh faktoriv na riven innovatsiinoho potentsialu pidpriemstv lehkoi promyslovosti" [Influence of internal and external factors on the level of innovation potential of light industry enterprises]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, no. 4 (2013): 175-179.

Rohoza, M. Ye., and Verhal, K. Yu. *Stratehichnyi innovatsiinyi rozvytok pidpriemstv: modeli ta mekhanizmy* [Strategic Innovative Enterprise Development: Models and Mechanisms]. Poltava: RVV PUET, 2011.

Rusinko, M. I. "Klasyfikatsiia faktoriv vplyvu na innovatsiinyi rozvytok budivelnoho pidpriemstva" [Classification of factors influencing the innovative development of a construction company]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya Ekonomichni nauky*, vol. 4, no. 9-1 (2014): 113-117.

Shehda, A. V. *Menedzhment* [Management]. Kyiv: Znannia, 2004.

Shevchenko, A. V. *Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu pidpriemstv* [Formation of organizational and economic mechanism of enterprise innovation management]. Kyiv: NAU, 2007.

Shevchuk, L. T. *Rehionalna ekonomika* [Regional economy]. Kyiv: Znannia, 2011.

Somenkova, N. S. "Formirovaniye strategii innovatsionnogo rozvitiya promyshlennogo predpriyatiya" [Formation of a strategy for innovative development of an industrial enterprise]. *Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N. I. Lobachevskogo. Ekonomika i finansy*, no. 1 (2008): 160-162.

Starodubskaya, M. "Efektivnist sotsialnykh proektiv potribno vymiryati" [The effectiveness of social projects needs to be measured]. *Novyi marketynh*, no. 8 (2006): 36-42.

Sydorenko, M. V. "Deiaki pidkhody do otsinky ekonomichnoi dotsilnosti vprovadzhennia innovatsiinykh proekti" [Some approaches to assessing the economic feasibility of implementing an innovative project]. http://www.confcontact.com/2007may/4_sidor.htm

Tsyhylyk, I. I. et al. *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and organization of innovative activity]. Kyiv: Tsentru navch. lit., 2004.

Yashchuk, O., and Myskova, N. "Chynnyky rozvytku innovatsiinoho pidpriemstv" [Factors of development of innovative enterprises]. http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/10_102791.doc.htm

Zavarzina, T. V. "Systematyzatsiia faktoriv, shcho vplyvaiut na finansuvannia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv torhivli" [Systematization of factors influencing the financing of innovative development of trade enterprises]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 7 (2013): 70-72.

Zianko, V. V. *Innovatsiine pidpriemnytstvo v Ukraini: problemy stanovlennia i rozvytku* [Innovative entrepreneurship in Ukraine: problems of formation and development]. Vinnytsia: UNIVERSUM-Vinnytsia, 2005.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2019